

A 2009-es év egyik tavaszi vihara erősen megrongálta a Perbáli Gyermekotthon kukoricagóréját. Az intézmény nehéz életkörülményei és erősen kiszolgáltatott helyzete nem tette lehetővé a hibák sajátkezű javítását, ezért a tervezők - Janesch Péter és Karácsony Tamás – önkéntes segítők toborzását határozták el. Személyes ismeretség miatt és korábbi hasonló munkák okán kaptam tőlük a felkérést a helyreállításra. Így indultak a perbáli építőtáborok, amik nem csak a hozzám kötődő többi táborra, hanem saját szakmai pályafutásomra is nagy hatással voltak.

helyszín: A 2000-es évek közepétől kezdődő különböző, külső gazdasági változások felborították a Gyermekotthon addig egyensúlyban lévő belső helyzetét. Hatásukra az élet természetes szabályait a napi túlélés törvényei írták felül. Emellé párosult, hogy megfelelő és hozzáértő gondnok hiányában elmaradtak az alapvető karbantartási munkák, így nem csak a gazdasági, hanem a lakóépületek állapota is erősen leromlott. A kukoricagóré helyreállítása miatt indult táborok a legfontosabb felújítások elvégzése mellett ezért, kisebb fejlesztésekre kezdtek. Sok apró, egymásra épülő lépés segítségével próbálták visszaállítani az élet egyensúlyát. Öt év után, 2013-ban jutott el oda a folyamat, hogy újra szükség lett a góréra.

illeszkedés: A méltán híres Perbáli Épületegyüttes meghatározó elemét jelentette a hajdani kukoricagóré. Az országúton ide érkezőt ez az épület köszöntette, idővel a Gyermekotthon szimbolikus jelképévé vált. Eldőlését, majd bontását követően karakteres épített aurája továbbra is érzékelhető volt. Illeszkedve a meghatározó hagyatékhoz és a helyre jellemző építészeti karakterhez, úgy kellett megfogalmaznom az épületet, hogy az magán hordozzon valamit, „ami pontos időmeghatározó” és közben elfogadja a megmaradt vasbeton alapozás által kijelölt téri helyzetet, kötöttséget.

újítás: A kukoricagóré nagyon sok tulajdonságot örökölt elődjétől. Megtartotta annak téri helyzetét, alaprajzi méretét, légies könnyedségét, feszes egyensúlyát, valamint tektonikus felépítettségét. Konstrukciója viszont sokban különbözik a korábitól. A tartószerkezetet jelentő favázat azonos vastagságú vasbeton pengék kompozíciója váltotta fel. A szél dinamikus terhének jobban ellenálló rendszert az alapokhoz való lehorgonyzás mellett saját súlya is rögzíti. A falakat és a padlót alkotó, hagyományos lécezést 8 darab horganyzott acél váz keretezi és kapcsolja a vasbeton elemekhez, az előre kialakított nútok segítségével. A középső merevítő fal kiváltásával egy összefüggő térré alakult a belső, amit a végeken elhelyezkedő ajtók tárnak fel.

Az építés illeszkedik az építőtáborok sorába, azok egyik meghatározó elemét jelenti. Maga a munka az egyetemistákkal és a helyiekkel közösen, a korábbiakhoz hasonló módon folyt. Három táborra, illetve egy ráadásnéht-végére tagolódott. Először a dűcszerkezet készült, majd a zsaluépítés, vasszerelés és betonozás zajlott, végül a kizsaluzást követően a faanyag válogatására és eltárolására került sor. A ráadás hétvégén pedig a lécezések került a helyükre. A megszokottaktól egyedül az előkészítés tért el. Mivel mestermunkámnak választottam az új kukoricagóré-t - a szabályzat megköveteli, hogy önálló terv legyen a kiválasztott épület – ez alkalommal szerepet cseréltünk a hallgatókkal, ők voltak a konzulensek én pedig a tervező.

Tudatosan választottam a legkisebb, hozzám kötődő megépült munkát. Olyan alkotást kerestem, ami nem csak a táborokat foglalja magába, hanem az eredetileg kutatott illeszkedő építészettel kapcsolatos valamennyi megfigyelésemet is súríti, amivel az elmúlt években foglalkoztam.

mestermunka bemutatása

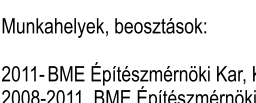
Tanulmányok:

2007-2011 BME Építészmérnöki Kar, DLA Mesterképző Program
2007 Diploma
2003 Gesamthochschule Kassel
1999-2007 BME Építészmérnöki Kar

Díjak, ösztöndíjak:

2013 Prima Junior díj
2007 DLA ösztöndíj
2003 Erasmus ösztöndíj
2002 Graphisoft ösztöndíj

Munkahelyek, beosztások:

2011-BME Építészmérnöki Kar, Középülettervezési Tanszék, tudományos segédmunkatárs
2008-2011 BME Építészmérnöki Kar, Középülettervezési Tanszék, egyetemi tanársegéd
2007-Karácsony Építész Iroda Kft. - építész munkatárs
2006-2007 Tér Alkotó Stúdió - szakmai gyakorlat
2003-2006 Karácsony Építész Iroda Kft. - szakmai gyakorlat

Szakmai és tudományos (művészeti) munkásság:

2015 MNG meghívásos nemzetközi tervpályázat – 2. díj (Balázs Mihály és a BME Építészmérnöki Kar közös csapatában)
2015 Székesfehérvár Ybl Miklós Emlékház 2014 pályázat – megvétel (Fekete Csillával, Örley Balázssal és Vesztergom Ádámmal)
2012 Épített Közösség című konferencia szervezése és lebonyolítása (Antal Gabriellával, Fazekas Katalinnal és Somogyi Krisztinával)
2012 13. Nemzetközi építészeti Biennálé Magyar Pavilonjának kuratóri ötletpályázata (Antal Gabriellával, Fazekas Katalinnal és somogyi Krisztinával)
2011 Eger, Bárány Uszoda felújítás – építészeti pályázat (Karácsony Tamással és Vesztergom Ádámmal)
2011 Budapest, Illeszkedés és újítás, Szent György tér és környéke, Budai vár meghívásos DLA tervpályázat (Árva Józseffel, Balogh Emesével, Fodor Judittal, Franciscs Lászlóval és Vesztergom Ádámmal)
2010 Budapest, Csepel Művek kijelölt területek rehabilitációja, integrációja a városi szövetbe meghívásos DLA építészeti ötletpályázat - 1. díj (Marosi Bálint felkért mester mellett Józsei Ágnessel, Tatár-Gönczi Orsolyával, és Volf Klaudiával)
2009 Székesfehérvár Nemzeti Emlékhely fejlesztése építészeti ötletpályázat - megvétel (Karácsony Tamással és Vesztergom Ádámmal)
2009 Skála-Metró DLA ötletpályázat - megvétel (Meditz Annával, Losonczy Annával és Vesztergom Ádámmal)
2008 Budapest, Szépművészeti múzeum bővítésének meghívásos pályázata - 1. díj (Karácsony Tamás, Sebők Ildikó, Selényi György, Gerzsenyi Tibor vezetésével, Földi Timea, Pásztor Ádám és Pukánszky Gabriella mellett)
2008 Dunaújváros, Papírgyár irodaépület – meghívásos DLA tervpályázat - megvétel (Batári Attilával, Bujdosó Ildikóval, Erdei Istvánnal, Szóvényi Annával, Török Bencével)
2007 Kecskemét belváros rehabilitációja - DLA ötletpályázat – különdíj (Batári Attilával, Erdei Istvánnal és Kovács Noémivel)
2005 Bercsényi Kollégium átalakítása - hallgatói pályázat - BME, Budapest - 1. díj (Oláh Gergelyvel, Pap Ádámmal, Quintus Alexel, Régnér Kingával, Sárkány Bencével ésVesztergom Ádámmal)
2005 Szakrális kocka – OTDK SZTE.JGYTFK, Szeged - 2. díj
2004 Szakrális kocka – TDK BME, Budapest - 1. díj
2004 Workshop – Sevilla, Spanyolország (Vukoszávjeyv Zorán vezetése mellett, Baranyai Balázssal, Hajnal Ödönnel és Török Áronnal)
2003 Valkonyai alkotótábor (Reischl Gábor, Benárd Aurél és Fáczányi Zsuzsa vezetésével)
2003 Áttűnések – TDK BME, Budapest - dicséret
2003 Glasüberdachter Gehweg - hallgatói pályázat - Kassel, Németország – különdíj (Eszter Gonzalezzel és Fabio Schillacival)

2007-ben diplomáztam a BME Építészmérnöki Karán. Mesterem, Karácsony Tamás irodájában dolgozhattam tovább, majd ezzel párhuzamosan felvételt nyertem az egyetem posztgraduális (DLA) képzésére is, amelyet 2011-ben abszolutóriummal befejeztem. Közben a BME Középülettervezési Tanszék munkatársa lettem, ahol az oktatási tevékenységem egyik, mára **jelentesebb** része a nyári építőtáborok lebonyolítása lett. Ezen táborok alatt egyszerűő, alacsony költségvetésű építmények tervezése és önerős megvalósítása zajlik. Mindig fontos tényező az adott közösséggel való együtt gondolkozás, közös munka. Az így létrejött alkotások legfontosabb eredménye talán a helybéli közösség önálló, saját életét berendező alkotói energiáinak beindítása.

Eddigi munkák

2014 Monor, Biobrikett szárító koncepció, városképi véleményezési és kiviteli terveinek készítése (Fazekas Katalinnal, Fejérdy Péterrel, Oroszlány Miklóssal)
2014- Paks, Klímátörténeti Múzeum kiviteli terveinek készítése (Karácsony Tamás, Boór András és Kern Orsolya vezetésével, Gerzsenyi Tiborral)
2013 Budapest, Halmi utca 37. Lakás átalakítási koncepció terve
2013 Kaposfüred, Gabonataroló koncepció terve (Bárony Adriennel)
2012 Zalaegerszeg, Családi ház koncepció terve (Babos Áronnal, Bárony Adriennel, Hegyi Gáborral)
2011 Zalaszentgyörgy, új Hány ház felmérése (Bárony Adriennel)
2011 Budapest, XVI. ker. Tiszti Kaszinó felmérése (Fodor Judittal)
2009-2011 Gelse, Általános iskola bővítés kiviteli terveinek készítése (Karácsony Tamás vezetésével, Antal Gabriellával, Török Szabolcs Bencével, Varga Lászlóval és Zsirai Róberttel)
2009 Budapest, Szépművészeti múzeum bővítésének tender tervében közreműködés (Karácsony Tamás, Sebők Ildikó, Selényi György, Gerzsenyi Tibor, Földi Timea, Pásztor Ádám és Pukánszky Gabriella mellett)
2008-2010 Esztergom, Kossth Lajos u. 14-18. – 43 lakásos társasház, mélygarázzsal és üzletekkel – kiviteli terv készítése (Karácsony Tamás vezetésével, Antal Gabriellával, Alberti Szabinával, Farkas Boglárkával, Leukó Edinával és Rózsás Lászlóval)
2007 Dég, Festetics Kastély rekonstrukció vázlattevr, majd hasznosítási javaslat (Karácsony Tamás vezetésével, Rózsás Lászlóval)
2007 Paks, Deák ház – kiviteli terv készítése (Karácsony Tamás vezetésével, Boór Andrással)
2007 BME Középülettervezési tanszék – épület felmérés
2006 Csöngé, Csáfordy Tóth kúria és magtár - épületfelmérés
2006 Esztergom, Pór Antal térrel határos tömbök - településszerkezeti vizsgálat
2005 Zalaszentgyörgy, régi Hány ház – épületfelmérés (Boros Csabával)
2005 Székesfehérvár, volt Karmelita kolostor – épületfelmérés (Báger Andrással, Sárkány Bencével és Szentirmay Boglárkával)
2004 Hejce, Kastély – épületfelmérés (Fehér Tamással, Szabó Gergővel és Taraza Boushrával)
2003 Tát, üzlet és lakóház felmérése
2003 Tihany, nyaralóépület (modell két változatban)
2003 Esztergom, volt gyalogsági laktanya – épület felmérés (Flikker Zsolttal)
2003 Esztergom, Rákóczi tér 2/A társasház homlokzatának felmérési és színezési terve
2003 Esztergom, Bajcsy Zs. U. 20. homlokzatfelmérés és színezési terve
2003 Dabas, Öregotthon kiviteli terve (költségvetés készítés, nyílászáró kiegészítéció készítése)

Tudományos/szakmai közéleti tevékenység:

2015 Budapest, Fuga – Párhuzamos vidékek című kiállítás kurátora (Sugár Péterrel, Karácsony Tamással, Borsos Melindával, Ilyés Zsuzsával és Szabó Péterrel)
2015 Budapest, Aquincumi Múzeum – Nyitott fórum című TT3 kurzus kiállításának kurátora (Sugár Péterrel, Karácsony Tamással, Borsos Melindával, Ilyés Zsuzsával és Szabó Péterrel)
2014 Budapest, MÉSZ Kós Károly terem - Biobrikett című kiállítás kurátora (Fazekas Katalinnal, Oroszlány Miklóssal)
2014 BME Építészmérnöki Kar, Kari kiállító terén Építészettörténet 1. Rajz 1. és Térkompozíció című kiállítás kurátora Rabb Péterrel és Zalakovács Józseffel)
2014 1. nyári Építőtábor szervezése és rendezése Monoron (Fazekas Katalinnal, Fejérdy Péterre, Oroszlán Miklóssal és Holczer Veronikával)
2014 Alkotótábor szervezése és rendezése a Kiscelli Múzeum Templomterében (Janesch Péterrel, Karácsony Tamással)
2014 6. nyári Építőtábor szervezése és rendezése Perbálon (Janesch Péterrel, Karácsony Tamással)
2013 BME Építészmérnöki Kar, Rajzi és formaismereti tanszéken Térkompozíció című kiállítás kurátora
2013 5. nyári Építőtábor szervezése és rendezése Perbálon (Bánsági Dáviddal, Janesch Péterrel, Karácsony Tamással)
2012 BME Építészmérnöki Kar, Rajzi és formaismereti tanszéken Térkompozíció című kiállítás kurátora
2012 4. nyári Építőtábor szervezése és rendezése Perbálon (Bánsági Dáviddal, Benárd Auréllal, Fodor Judittal, Hegyi Dezsővel, Janesch Péterrel, Karácsony Tamással, Noéh Ferencceel, Páricsy Zoltánnal és Varga Imre Zoltánnal)
2012 4. nyári Alkotótábor szervezése és rendezése Valkonyán (Benárd Auréllal, Hegyi Dezsővel, Karácsony Tamással, Noéh Ferencceel, Páricsy Zoltánnal és Varga Imre Zoltánnal)
2012-Építészeti fejlesztési koncepció a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Monor, „Tabán” területi Jelenlét programjához (Fazekas Katalinnal, Fejérdy Péterrel és Holczer Veronikával)
2012 Alkotóheti Építőtábor szervezése és rendezése Perbálon (Janesch Péterrel, Karácsony Tamással és Dobos Hajnalával)
2011- Gátér, Lajos tanya helyreállítási munkái
2011 BME Építészmérnöki Kar, Rajzi és formaismereti tanszéken - Térkompozíció című kiállítás kurátora
2011 3. nyári Építőtábor szervezése és rendezése Perbálon (Karácsony Tamással, Janesch Péterrel, Gerzsenyi Tiborral, Fodor Judittal és Bánsági Dáviddal)
2010 2. nyári Építőtábor szervezése és rendezése Perbálon (Karácsony Tamással, Janesch Péterrel Gerzsenyi Tiborral és Szentirmai Boglárkával)
2010 3. nyári Alkotótábor szervezése és rendezése Valkonyán (Láris Barnabással és Varga Imrével)
2009 2. nyári Alkotótábor szervezése és rendezése Valkonyán (Láris Barnabással és Varga Imrével)
2009 1. nyári Építőtábor szervezése és rendezése Perbálon (Karácsony Tamással, Janesch Péterrel és Láris Barnabással)
2009 Valkonya Pajtaszinház - engedélyezési és kivitelezési terv készítése (Dr. Armuth Miklóssal, Bors Eszterrel, Dobos Hajnalával, Fazekas Imrével, Gáll Mariannal, Láris Barnabással, Soltész Lászlóval és Szabó Mátéval)
2009 Valkonya Pajtaszinház építési terület vizsgálata - geodéziai felmérése (Bors Eszterrel, Láris Barnabással, Soltész Lászlóval és Szabó Mátéval)
2008 1. nyári Alkotótábor szervezése és rendezése Valkonyán (Láris Barnabással és Varga Imrével)
2008 Budapest, HAP Galéria - Térkompozíció c. kiállítás kurátora Winkler Barnabás és Vannay Miklós mellett (közreműködték: Batári Attila, Helmle Csabia, Láris Barnabás, Meditz Anna, Szentítmai Tamás)

Kemes Balázs
DLA - tézisfüzet

mestermű:
Kukoricagóré, Tovább Élni Egyesület Perbáli Gyermekotthon
témavezető:
Karácsony Tamás DLA

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Építőművészeti Doktori Iskola
2015

nyitottság és integráció az alkotói munkában

Az építészet természetes módon reagál a világra, ebből következően a ma tapasztalható ökológiai, gazdasági és társadalmi problémákra is. Számos sikeres nemzetközi projekt érvel amellett, hogy a közösségi szemléletű építészeti beavatkozások, a kis közösségek igényeire és léptékére figyelő tervezések és építések, illetve a folyamatosan alakító építészeti jelenlét fontos alternatíva lehet. Az építészet szerepe átalakulóban van. Ezekkel a gondolatokkal egyetemi éveim alatt találkoztam és azóta is meghatározzák építészeti tevékenységemet.

2003-ban egy nyári hallgatói táborban ismertem meg dr. Reischl Gábor tanár urat, aki egy 1981 - 82-es kambodzsai munkája kapcsán a következőket mondta: „... itt az építésnek nem is az volt a lényege, hogy milyen szép házat tudunk építeni, hanem az, hogy az építés maga legyen az élet!” Az emberi közösségek mellett nagyon fontosnak tartotta a természeti és az épített környezet viszonyát, illetve az adott helyeken rendelkezésre álló fizikai és szellemi lehetőségek használatát. A komplex- és diplomatervem során ezeknek a gondolatoknak a hatására kezdtem tanulmányozni előbb a környezet építészetére gyakorolt hatását, majd a doktori képzés alatt az emberi vonatkozásokat és azok összefüggéseit kutattam Karácsony Tamás segítségével. Az összegyűjtött ismeretek felhasználására, a különböző elméleti feltételezések gyakorlati próbájára a normál egyetemi oktatás, illetve a mellette párhuzamosan futó különböző hallgatói táborok adnak lehetőséget, melyek szervezése és megvalósítása mostanra fő tevékenységemmé vált.

A tábori munkák mindig a helyiekkel folytatott beszélgetések kíséretében, ő előttük, s velük közösen folynak. Így nem csak a valódi igények megismerésére nyílik lehetőség, hanem a kezdeti elképzelések pontosításán keresztül olyan épületek születhetnek, amelyeket jobban magukénak érezhet egy-egy közösség, és valóban az adott helyen folyó életet segítik. Az egyes munkák folyamatát, majd az elért eredményeket, illetve azok utóéletét nem csak a táborozók, hanem más egyetemisták is nagy figyelemmel kísérik. A közös építések gyakran válnak hivatkozások alapjául számos tantárgynál. Mindez kézzel fogható és gyakorlati visszaigazolást jelent az elméleti képzés számára.

A táborok további fontos tulajdonsága, hogy a közösen eltöltött idő és az együtt végzett munka nagy hatást gyakorol a résztvevőkre, számos szakmai és emberi előítéletet szüntet meg. Egymástól függetlenül, a különböző helyszínek mindegyikéről és az egyetemisták köreiből is a közösségi élet pozitív változásairól számolnak be. Először az építés feladata miatt kezdődnek új együttműködések helyben és az egyetemeken egyaránt, majd az elért eredményeknek köszönhetően még jó ideig fennmaradnak. Mindezek megerősítik a fent leírtakat, miszerint a táborok talán legfontosabb eredménye a közösségek születése vagy azok fejlődése.

Az építészetnek meghatározó szerepe lehet ezekben a folyamatokban, hiszen az építés természeténél fogva mindig közös erőfeszítést jelent, az elkészült épület pedig maradandó, így a rendeltetésének betöltése mellett sokáig állít emléket az őt létrehozó összefogásnak.

tézis 1

Az eredményes közösségi építésekhez működő közösségekre van szükség, amihez elengedhetetlenek a jó „vezetők”.

„ Nem tudom, hogy van-e valkonyai közösség, de nagy erővel azon vagyunk, hogy legyen. Inkább azt mondom, hogy vannak egyre többen olyanok, akiktől nem idegen a közösségi gondolkodás és cselekvés. De még sok minden feladat előttünk áll, hogy valóban közösségként nevezhessük magunkat. ”

Turcsik György, atya 2012

tézis 2

Gyökeres változásokat nem lehet elérni az építéssel érintett emberek bevonása nélkül, amihez jó eszköz a közösségi funkciók fejlesztése.

„ Minden közösségben megvannak azok az emberek, akik szinte bármilyen lehetőséget megfognak – hogyha van - hogy bármi jobb legyen. ”

Feldmár Nóra, ipari ökológus 2014

tézis 3

A közös építések csak akkor lehetnek sikeresek, ha a létrejött eredményt mindenki egyformán a magáénak tudja érezni.

„ A közös munka biztos hogy segít, mert valamikor itt az emberek kalákában csináltak mindent - tehát a krumpli ásástól kezdve a kukoricaszedésig - akkor olyan nagyon-nagyon jó hangulat alakul ki. Ebből indultunk ki mi is. Egyrészt a hangulat végett is nagyon jó, a közösség építés végett is nagyon jó, meg magukénak érzik azt, amit építettek. [...] a későbbiekben is úgy vigyáznak rá, hogy ezt mi csináltuk, tehát a miénk. ”

Rejtélyiné Nagy Gabriella, polgármester 2012

tézis 4

Csak a hely specifikus, valódi igényekre tervezett épületek képesek meghatározó módon segíteni egy közösség életét.

„ Azt gondolom - mind az Úri Szabó - helyre szabott épületeket kellene produkálnunk. Hogyha azt szeretnénk, hogy ezek természetes módon igazodjanak a környezetükhöz, akkor az egyéniségnek, az egyéni stílusjegyeknek a lehető legjobban háttérbe kéne szorulniuk ”

Karácsony Tamás építész 2009

tézis 5

Az építéseknel kulcsfontosságú a meglévő lehetőségek felhasználása, valamint a takarékos és időálló megoldásokra való törekvés.

„ Az anyagi szűköségben, nem kizárólag sajnálatos tény, hanem lehetőséget is találtunk. Valljuk, hogy a minőség, elsősorban hozzáállás kérdése, kellő szakmai felkészültséggel, minden építészetté, az egyént és a közösséget felemelő minőséggé válhat. ”

Fejérdy Péter, építész 2012

tézis 6

Az egymásra épülő, de önmagukban is használható megvalósítási fázisok az egyes építések alapját jelenthetik.

„ A hosszú távú programok szép lassan, kicsit láthatatlan módon érik el az eredményüket. Egy ilyen építésnek azért nagyon nagy ereje van, hogy megvalósul valami és nagyon erősen helyben létre tud hozni változásokat.”

Oroszlány Miklós, építész 2014

tézis 7

A normál építészeti munkákhoz képest hosszabb jelenlét hitelességet ad, ami a javaslatok elfogadását nagyban segíti.

„ Én ezt tanultam tőletek - amiért nagyon hálás vagyok – hogy baromira érdemes előtte átgondolni, és ne legyek lusta levenni egy ceruzát meg egy papírt, és kimatekolni egy picit. Tartson az átgondolás 10 perccel tovább, mert 10 évet fogok hosszabbítani az élettartamán! ”

Oláh Zsolt szociális munkás

tézis 8

A közösen végzett munka számos előítéletet szüntet meg, amelyek nem egyszer az építések valódi akadályát jelentik.

„ Ez egy nagyon jó együttes. Fiatal hallgatókat bevonni a munkába és rendszerességgel utánkövetni az épületek sorsát, és ez még pedagógiailag is nagyon jó dolog. Továbbra is azért elég kirekesztve vannak a sérült emberek. [...] Nagyon jó élmény számukra ott lenni és akár együtt dolgozni az enyhébben sérültekkel, emberi kapcsolatokat létesíteni. Az ő attitűdjük a sérültek irányában megváltozik. ”

Dr. Bartholy Judit, egyetemi tanár

tézis 9

Az önmagukban is működő rendszerek létrehozásának célja meghatározó szempont kell legyen az építéseknel.

„ Az ENSZ révén aztán kijutottam Közép-Amerikába, mindig háborús helyekre. Eppen Nicaraguában dült a háború és ott kérték, hogy ugyanezt a projektet valósítsam meg. Chinandegaban, a Csendes-óceán partján építettem fel egy hasonló Mezőgazdasági iskolát. Nagyon fontos, Mezőgazdasági iskolát! A segélyszervezeteknek nem halat kell adniuk, hanem hálót! Hát ez régi igazság...”

Reischl Gábor építész 2007